

Raport o stabilności systemu finansowego – grudzień 2009 r.

Narodowy Bank Polski
Departament Systemu Finansowego

Raport o stabilności finansowej

- Publikowanie „Raportu” jest standardem międzynarodowym, NBP publikuje go od 2001 r.
- „Raport” jest elementem polityki informacyjnej NBP przyczyniającym się do realizacji ustawowych celów NBP, w szczególności celu „działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego”
- „Raport” oparty jest na danych dostępnych do 20 listopada 2009 r.

Raport o stabilności finansowej

- Celem „Raportu o stabilności systemu finansowego” jest przedstawienie uczestnikom rynków finansowych wyników analiz stabilności systemu finansowego, w tym oceny odporności systemu finansowego na ewentualne szoki
- Upowszechnienie wyników analiz powinno sprzyjać utrzymaniu stabilności finansowej, m.in. dzięki lepszemu zrozumieniu skali i zakresu ryzyka w systemie finansowym oraz możliwej korekcie zachowań uczestników rynku

Kanały transmisji kryzysu

Kanał transmisji	Mechanizm	Ocena wpływu
Bezpośredni kanał kredytowy	Ekspozycje kredytowe wobec banków-nierezydentów	Bardzo niewielki – nieistotne straty związane z Lehman Brothers i Islandią
Kanał finansowania	Finansowanie od nierezydentów	Brak negatywnego wpływu – banki-matki dostarczyły niezbędnego finansowania
Bezpośredni kanał rynkowy	Spadek cen zagranicznych papierów wartościowych	Znikomy ze względu na niewielkie ekspozycje
Kanał makroekonomiczny	Spowolnienie gospodarcze w wyniku recesji za granicą	Istotny, skwantyfikowany w <i>Raporcie</i>
Kanał kapitałowy/ właścicielski	Odływ dywidend do właścicieli zagranicznych	Brak negatywnego wpływu – większość banków zatrzymała zyski; część dokapitalizowana
Pośredni kanał rynkowy	Przeniesienie kryzysu na krajowy rynek finansowy	Deprecjacja złotego, obniżona płynność rynku
Pośredni kanał kredytowy	Ekspozycje kredytobiorców na ryzyko rynkowe	Dość istotny dla przedsiębiorstw; spadek stóp proc. amortyzatorem dla gospodarstw domowych
Kanał zaufania	Spadek zaufania do banków	Przejściowy, utrzymuje się tylko na rynku lokat międzybankowych

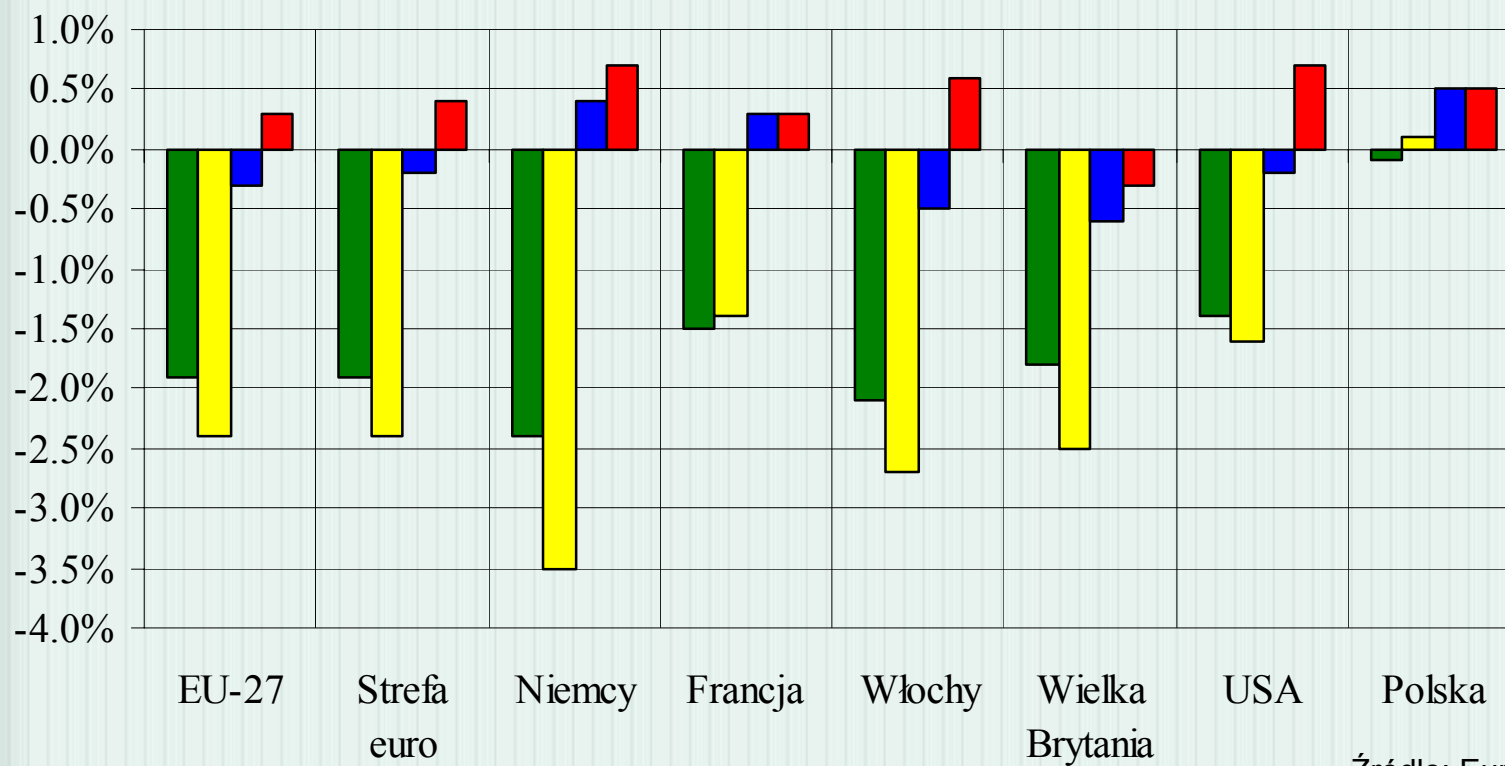
Agenda

1. Ocena sytuacji bieżącej
2. Procesy generujące ryzyko dla stabilności systemu finansowego
3. Podsumowanie

Ocena sytuacji bieżącej

- Symptomy początku ożywienia gospodarczego za granicą

Kwartałna dynamika realnego PKB (SA) - wybrane gospodarki

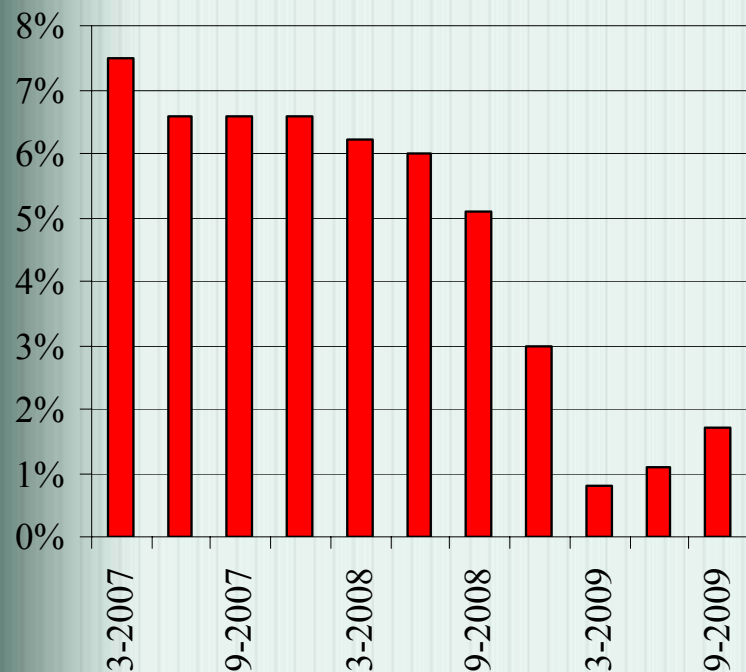
Źródło: Eurostat

■ IV kw. 2008 ■ I kw. 2009 ■ II kw. 2009 ■ III kw. 2009

Ocena sytuacji bieżącej

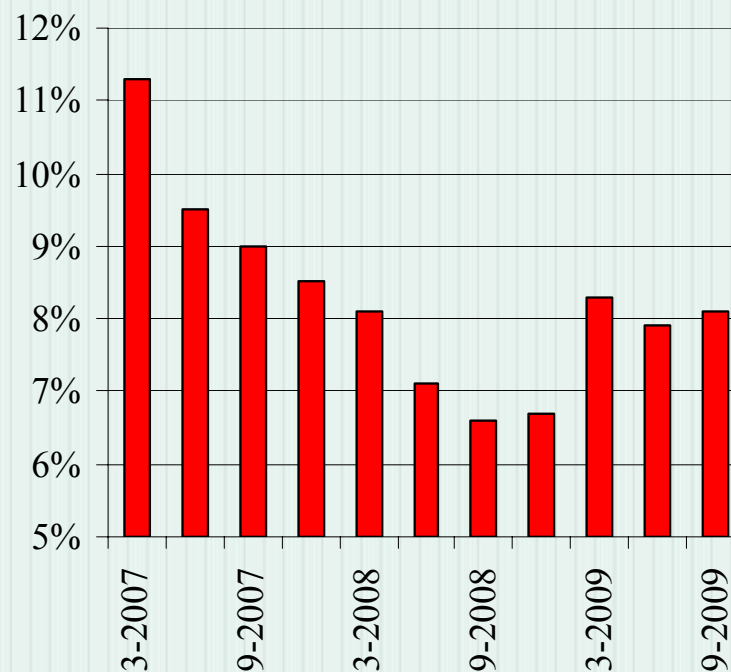
- Poprawa sytuacji makroekonomicznej w Polsce, ale nadal niska aktywność gospodarcza

Dynamika realnego PKB (r/r)

Źródło: GUS

Stopa bezrobocia BAEL

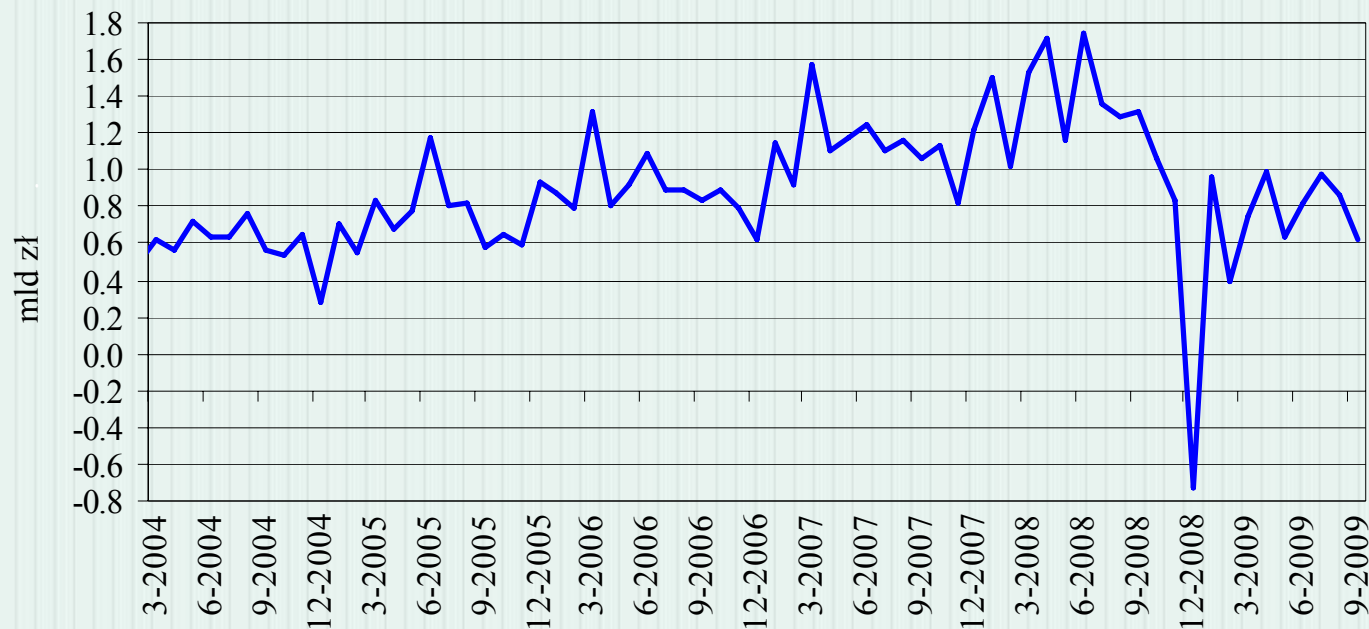

Źródło: GUS

Ocena sytuacji bieżącej

- Stabilizacja wyników finansowych sektora bankowego od I kwartału 2009 r. na znacznie niższym poziomie niż przed kryzysem

Zysk wypracowany w poszczególnych miesiącach (sektor bankowy)

Ocena sytuacji bieżącej

Główne czynniki obniżenia wyników finansowych banków:

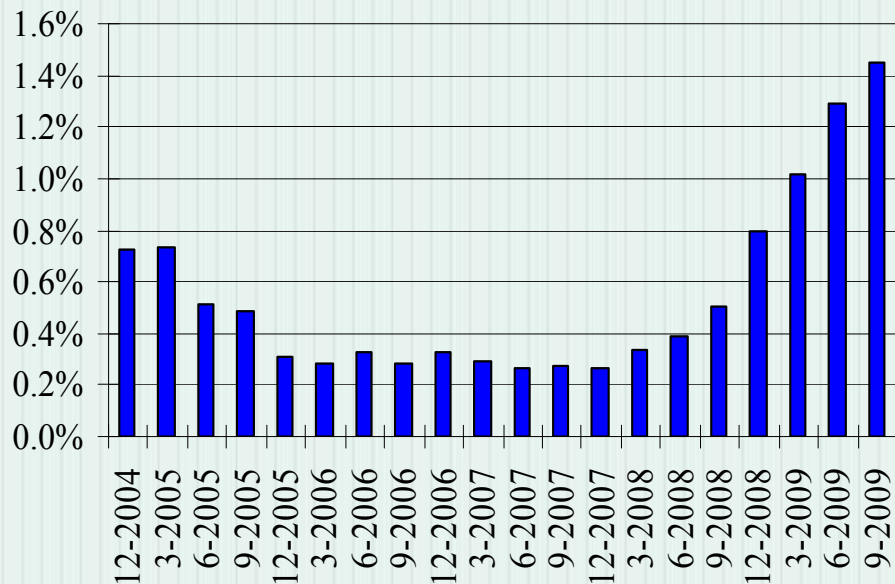
- wzrost kosztów ryzyka kredytowego
- wzrost kosztów finansowania
- spadek dynamiki akcji kredytowej

Ryzyko kredytowe Sytuacja bieżąca

Kredyty zagrożone

Odpisy netto na kredyty do wartości portfela kredytów (annualizowane)

Ryzyko kredytowe

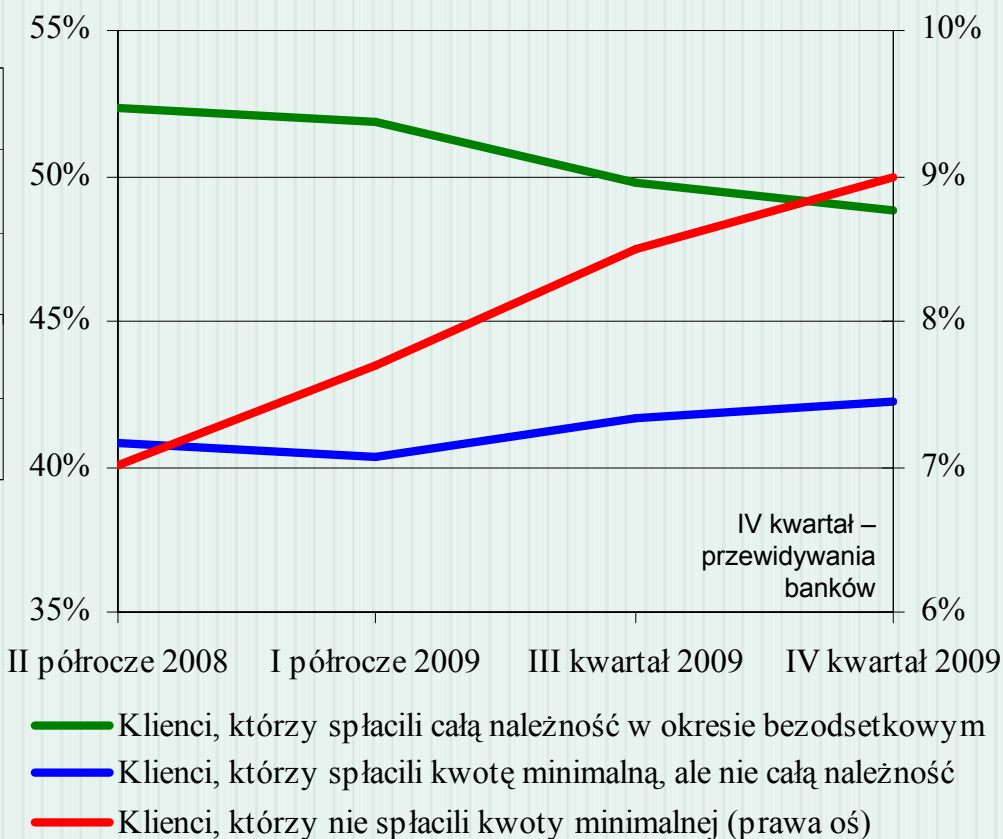
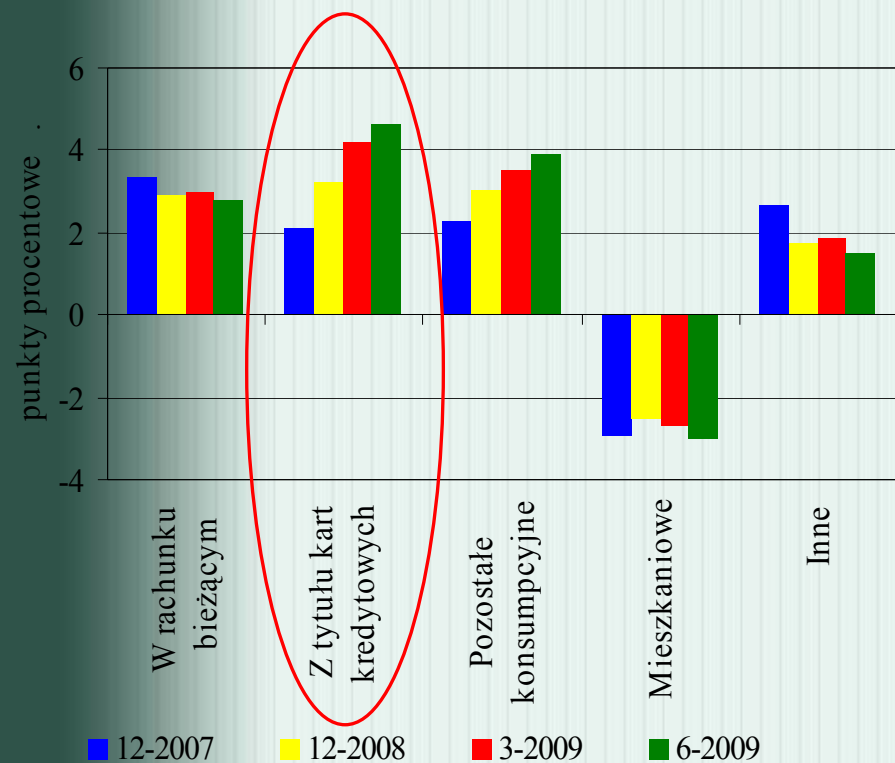
Sytuacja bieżąca

	Udział kredytów zagrożonych w kredytach (w %)				Wzrost wartości kredytów zagrożonych od początku 2009 r. (mld zł) po korekcie o różnice kursowe
	2006	2007	2008	9-2009	
Kredyty dla przedsiębiorstw	9,7	6,9	5,8	10,8	10,5
- Kredyty złotowe	10,4	7,5	6,7	12,4	8,9
- Kredyty walutowe	7,4	4,4	3,4	6,5	1,6
Kredyty dla gospodarstw domowych	5,6	4,1	3,5	4,9	6,3
Kredyty mieszkaniowe, w tym	1,8	1,2	1,0	1,4	0,9
- Kredyty złotowe	3,0	1,7	2,0	2,4	0,4
- Kredyty walutowe	1,0	0,7	0,5	0,9	0,5
Kredyty konsumpcyjne, w tym	7,9	6,6	6,6	9,4	5,4
- Kredyty złotowe	8,2	6,8	7,0	9,9	5,3
- Kredyty walutowe	3,7	2,8	2,1	3,4	0,1

Ryzyko w segmencie kart kredytowych

Wskaźnik kredytów zagrożonych – odchylenie od średniej dla gospodarstw domowych

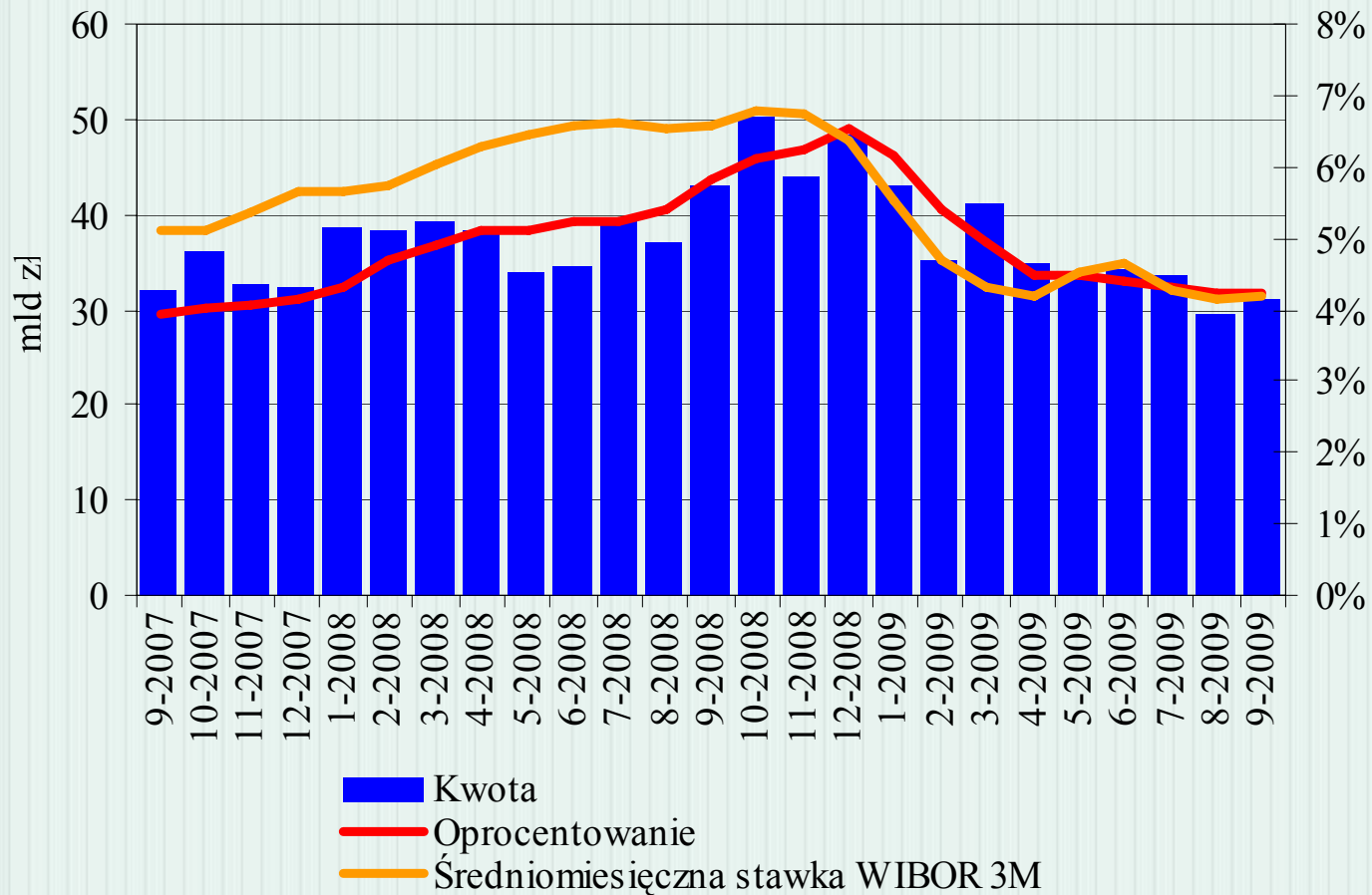
Struktura klientów korzystających z kart kredytowych

Uwaga: wartość dodatnia oznacza gorszą jakość portfela kredytów z danego segmentu w relacji do średniej jakości portfela kredytów dla gospodarstw domowych.

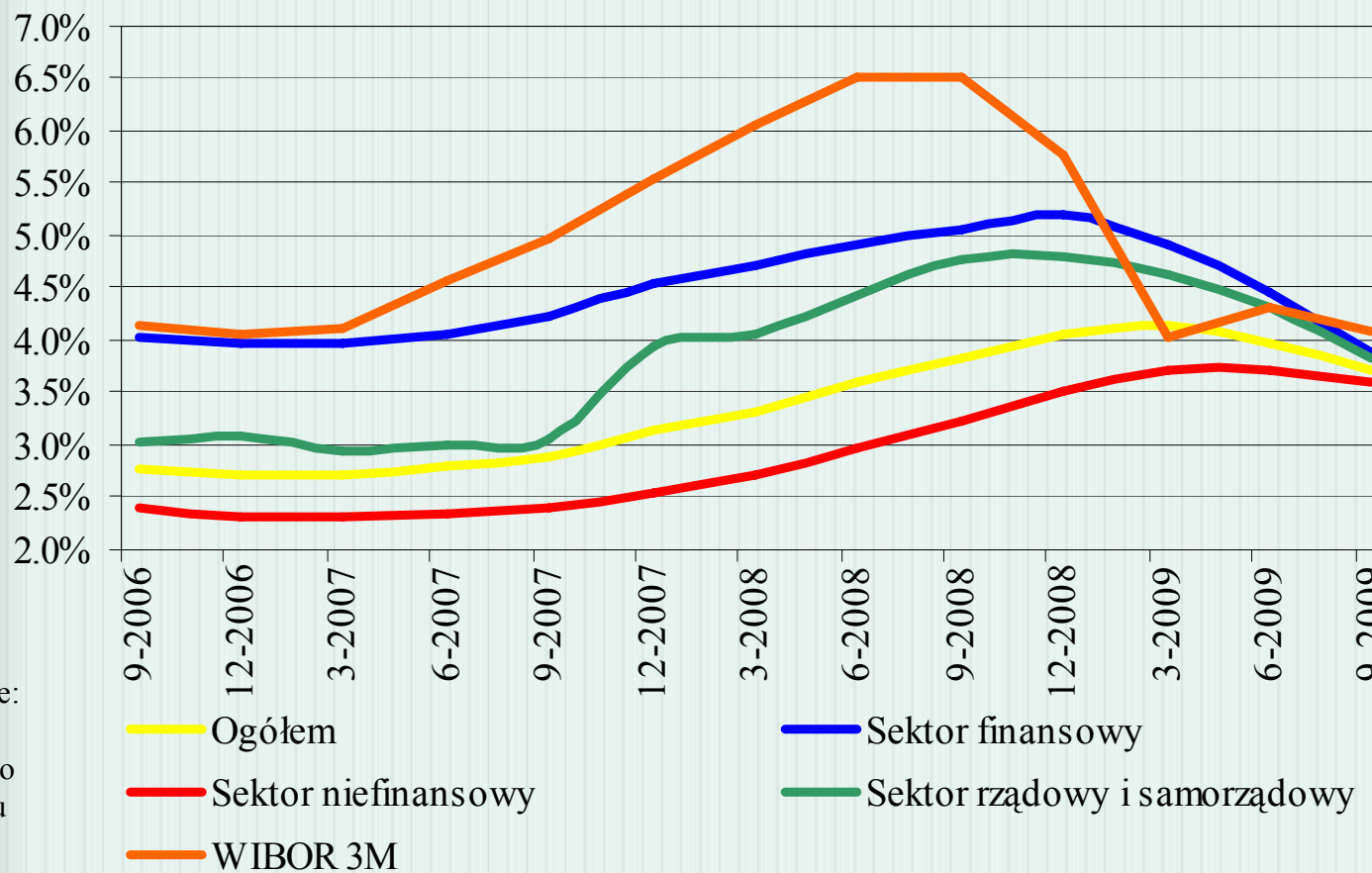
Wzrost kosztu finansowania

Kwota i oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych (PLN)

Wzrost kosztu finansowania

Efektywne oprocentowanie zobowiązań sektora bankowego

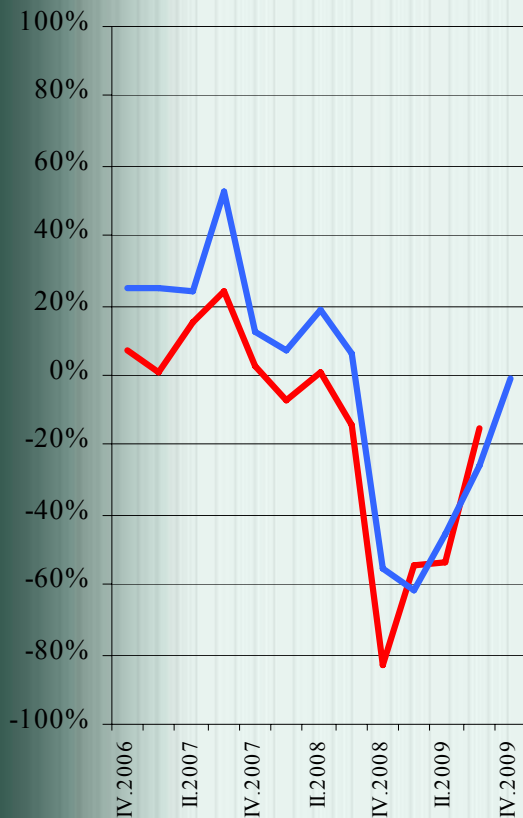
Dane annualizowane

Efektywne oprocentowanie: suma kosztów odsetkowych do średniego stanu danej pozycji pasywów.

Polityka kredytowa

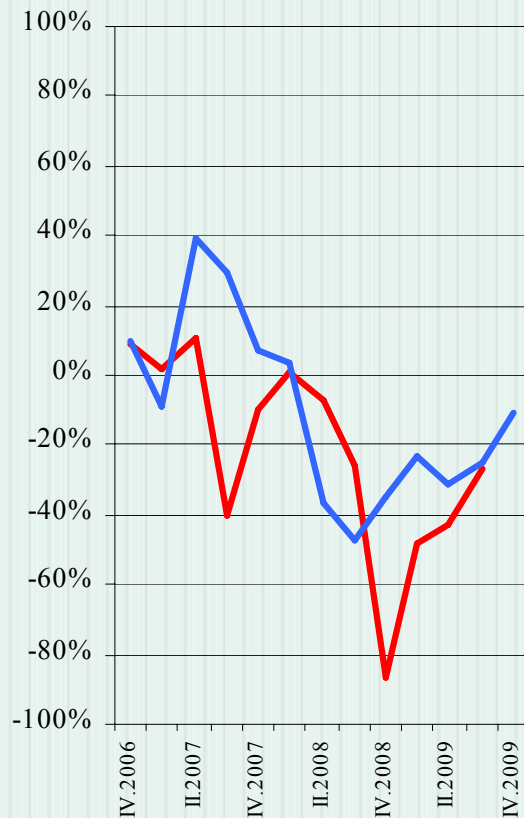
Kredyty dla przedsiębiorstw - kryteria

Realizacja Przewidywania

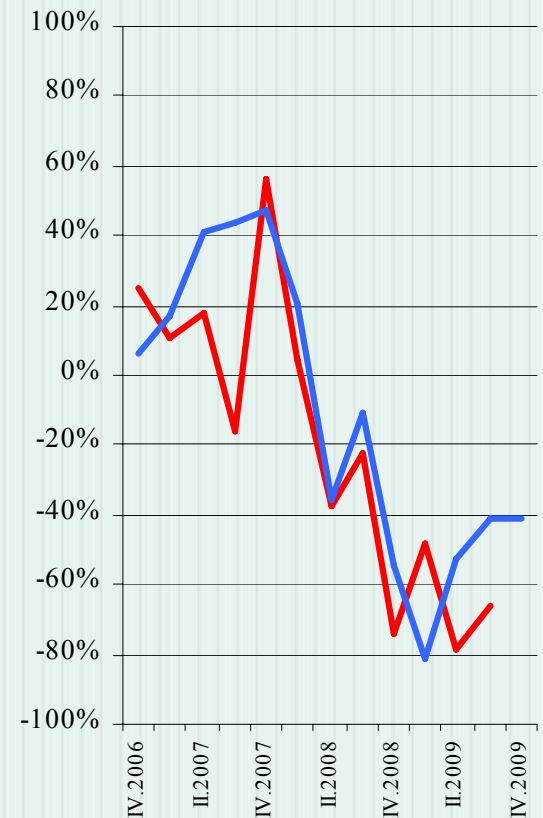
Kredyty mieszkaniowe - kryteria

Realizacja Przewidywania

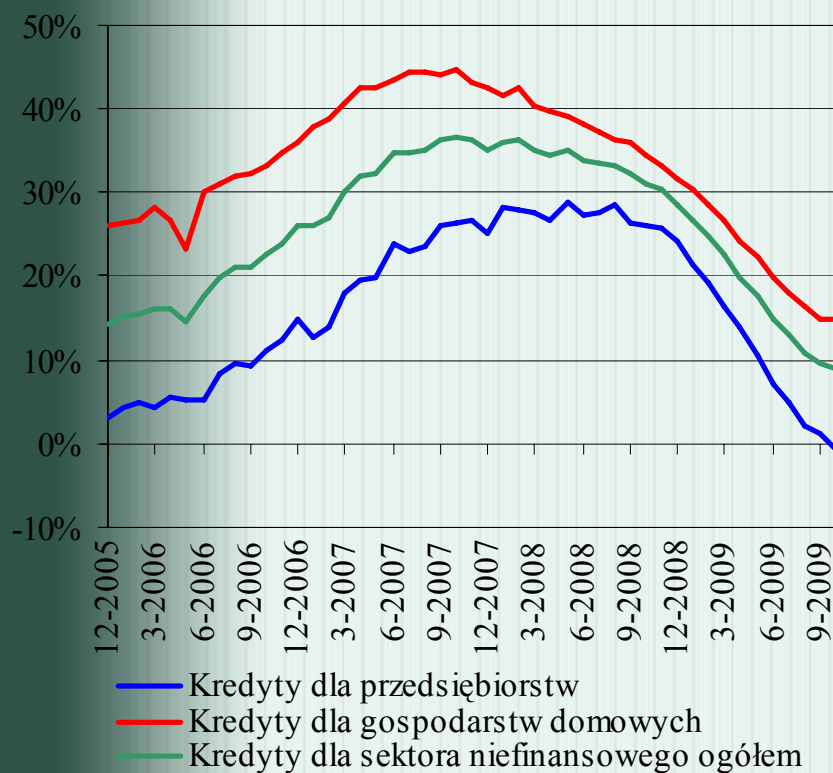
Kredyty konsumpcyjne - kryteria

Realizacja Przewidywania

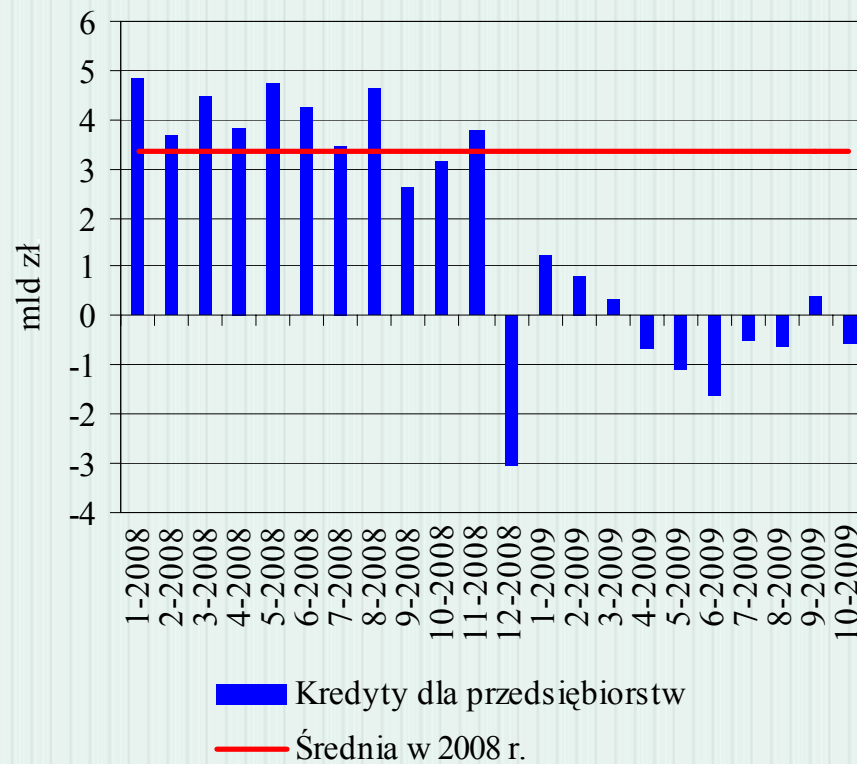
Dynamika akcji kredytowej

Tempo wzrostu kredytów r/r

Dane oczyszczone z wpływu zmian kursu złotego

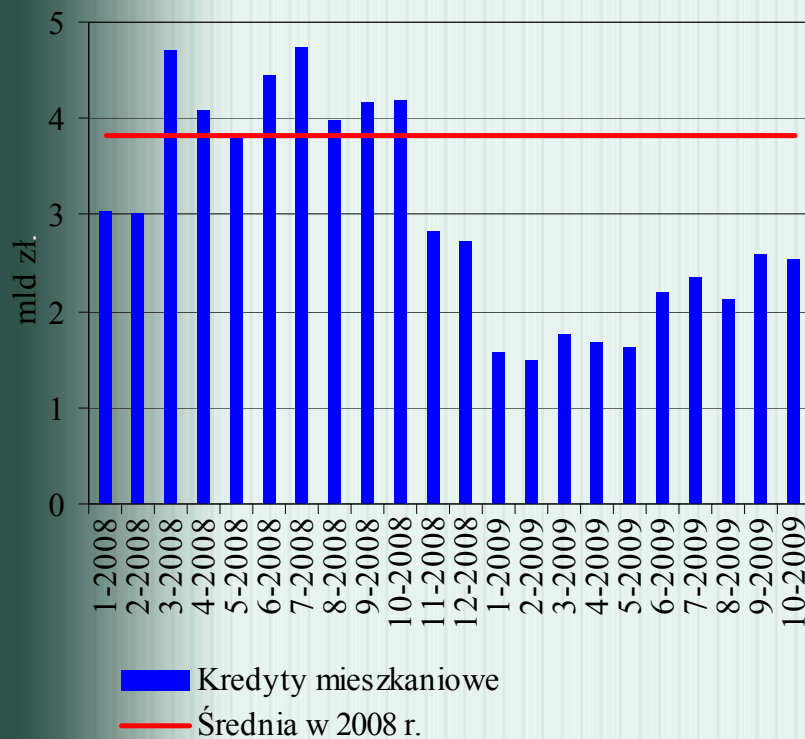
Przyrost m/m kredytów dla przedsiębiorstw

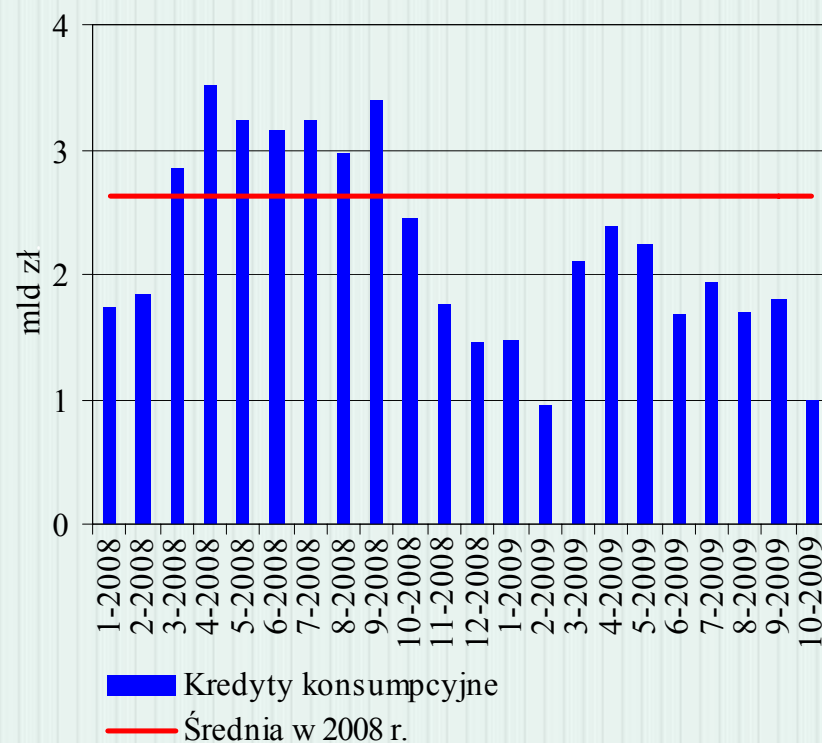
Dane oczyszczone z wpływu zmian kursu złotego

Dynamika akcji kredytowej

Przyrost m/m kredytów dla gospodarstw domowych

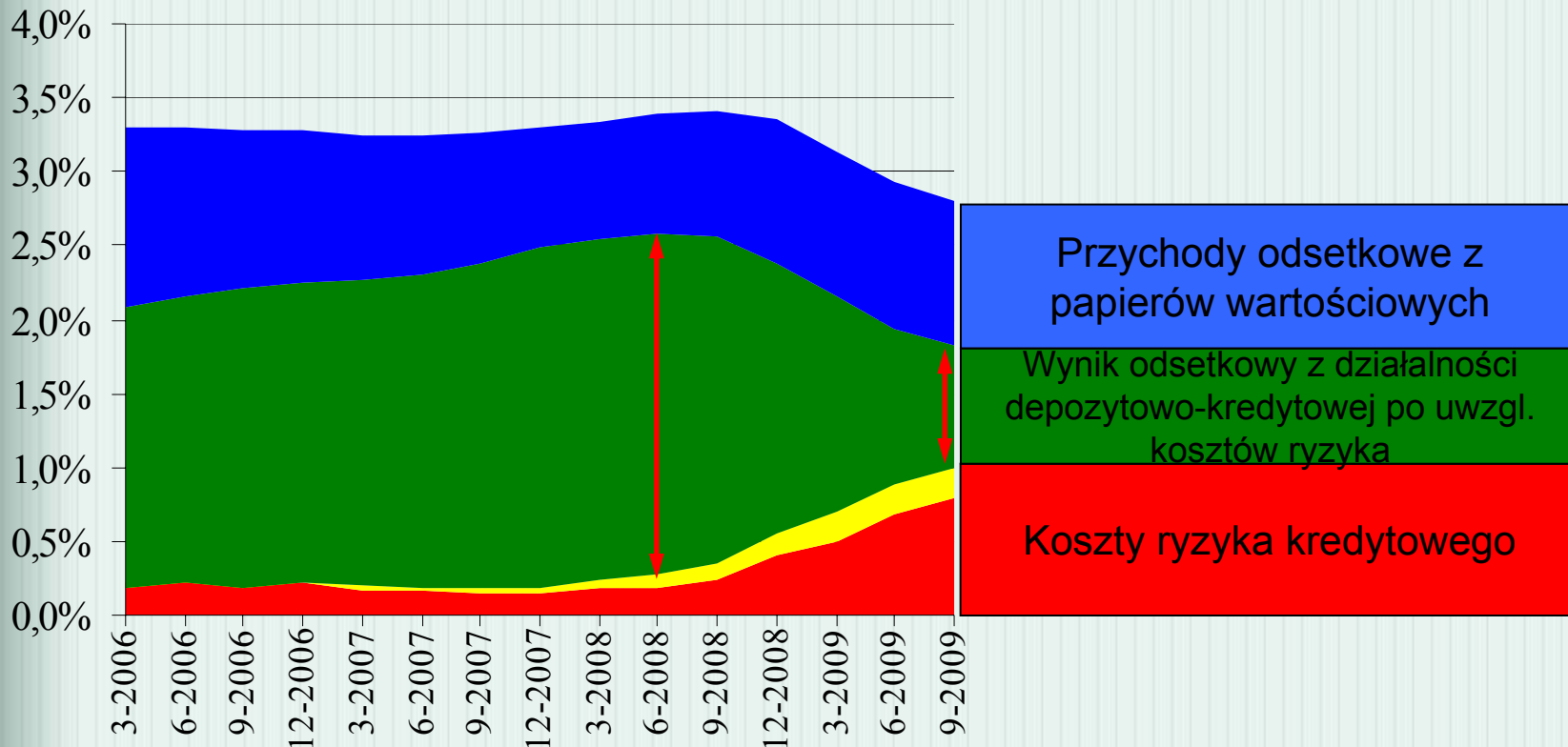

Dane oczyszczone z wpływu zmian kursu złotego

Dane oczyszczone z wpływu zmian kursu złotego

Marża odsetkowa i koszty ryzyka kredytowego

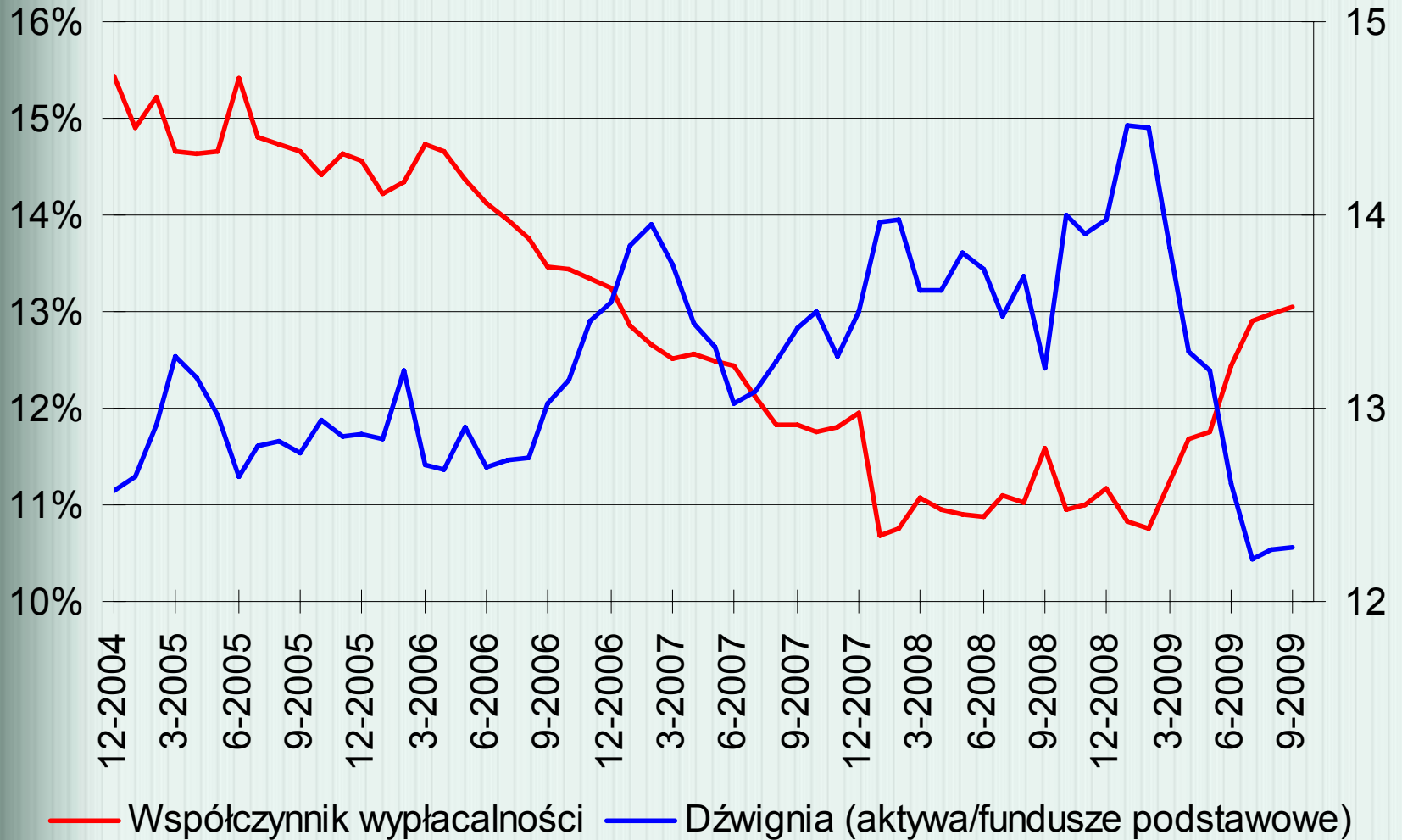

- Przychody odsetkowe od papierów wartościowych
- Skorygowana marża odsetkowa netto
- Odpisy netto na należności normalne i pod obserwacją
- Odpisy netto na należności zagrożone

Dane annualizowane

Wszystkie wartości wyrażone w relacji do średniego stanu aktywów

Bufor kapitałowy banków

Niebankowe instytucje finansowe

Ocena sytuacji bieżącej

- Niekorzystna sytuacja na rynku finansowym – spadek cen akcji w porównaniu do okresu przed kryzysem – wpłynęła na obniżenie przychodów instytucji niebankowych
- Zyski sektora ubezpieczeń oraz podstawowe wskaźniki bezpieczeństwa pozostają wysokie
- Stabilne wyniki finansowe PTE, stopy zwrotu OFE ponownie dodatnie
- Stopy zwrotu OFE nadal bliskie minimalnej wymaganej stopie zwrotu – utrzymuje się ryzyko dopłat przez PTE
- TFI pozostają zyskowne pomimo spadku wartości aktywów

Niebankowe instytucje finansowe

Ocena sytuacji bieżącej

- Siła powiązań pomiędzy NIF a sektorem bankowym jest mniejsza niż w krajach wysoko rozwiniętych
- Dotychczas w Polsce NIF nie przyczyniły się do pogłębienia wpływu kryzysu na system bankowy

Agenda

1. Ocena sytuacji bieżącej
2. Procesy generujące ryzyko dla stabilności systemu finansowego
3. Podsumowanie

Procesy generujące ryzyko

- Znaczne ograniczenie dynamiki wzrostu gospodarczego w Polsce
- Ograniczanie skali działalności przez podmioty dominujące
- Silny wzrost awersji do ryzyka inwestycyjnego na świecie lub w regionie i deprecjacja złotego

Ryzyko kredytowe

Wpływ spowolnienia gospodarczego

- Scenariusze
 - Bazowy: na podstawie październikowej projekcji NBP
 - Szokowy: zbyt wczesne wycofanie wsparcia dla banków i brak możliwości kontynuowania stymulacji fiskalnej w USA, Wielkiej Brytanii i krajach strefy euro, prowadząca do nawrotu recesji w 2010 r. oraz ograniczania skali działalności banków-matek, co z kolei prowadziłoby do zacieśnienia polityki kredytowej banków działających w Polsce

Ryzyko kredytowe

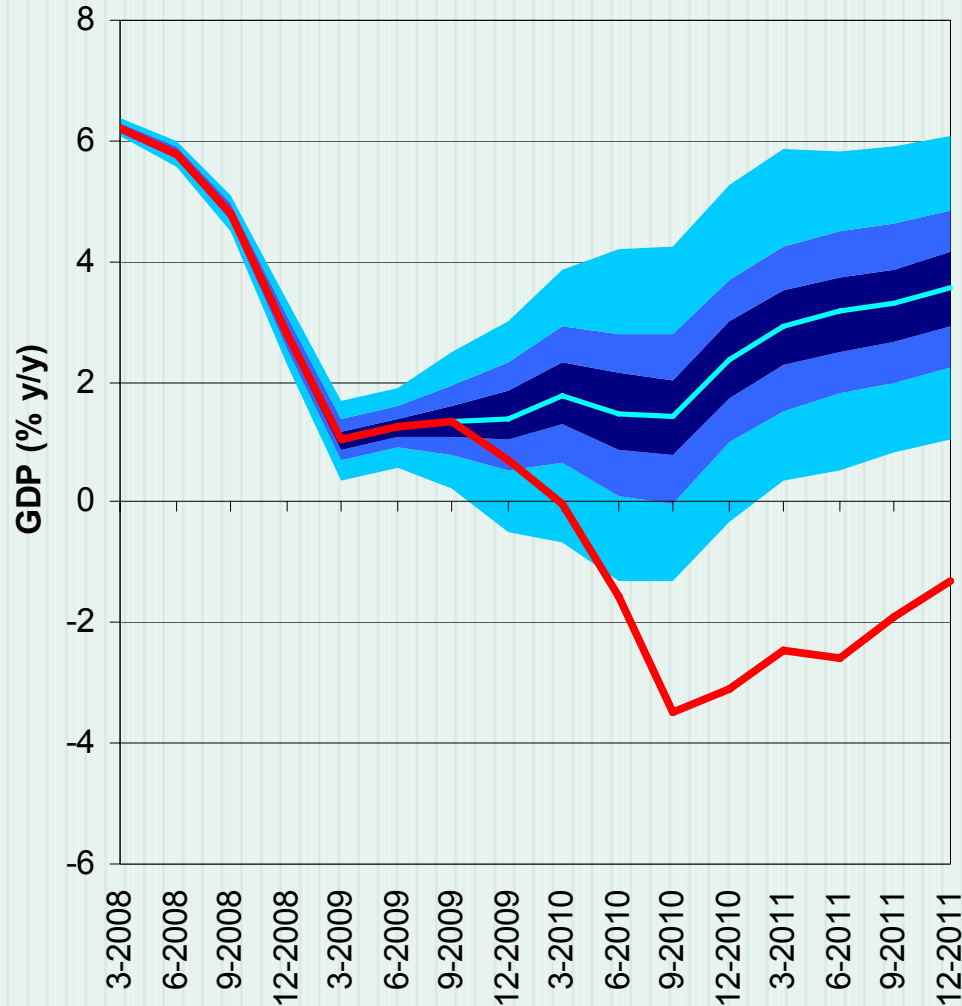
Wpływ spowolnienia gospodarczego

- Założenia i scenariusze
 - Spadek wyniku operacyjnego przed odpisami o 20% w porównaniu do okresu wrzesień 2008 r. – wrzesień 2009 r.

	2009	2010	2011
Scenariusz bazowy			
Tempo wzrostu PKB r/r	1,3	1,8	2,1
Bezrobocie BAEL, koniec okresu	8,5	11,0	11,4
Scenariusz szokowy			
Tempo wzrostu PKB r/r	1,1	-2,0	-2,1
Bezrobocie BAEL, koniec okresu	8,5	12,1	15,2

Ryzyko kredytowe

Scenariusz szokowy na tle projekcji październikowej

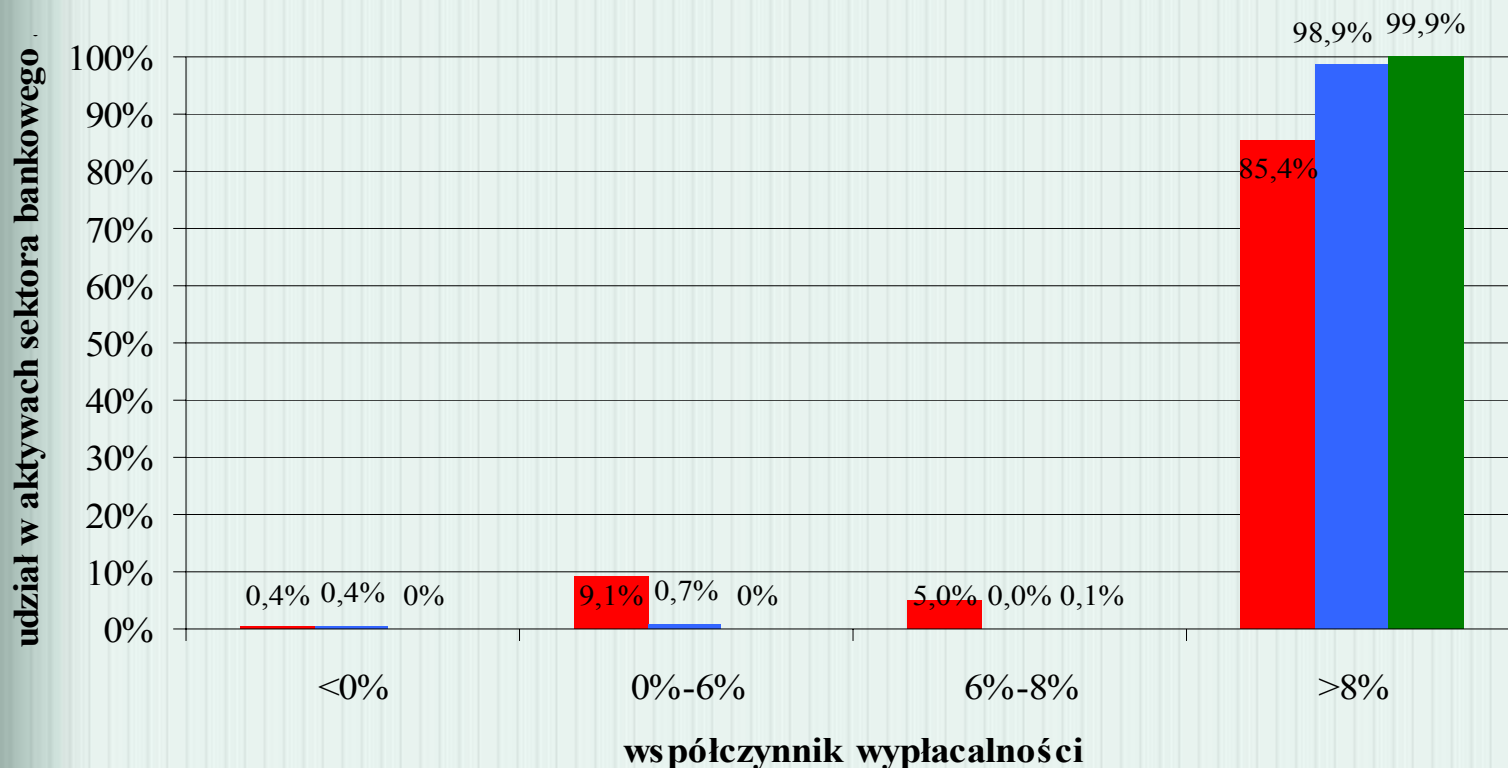
Ryzyko kredytowe

Wpływ spowolnienia gospodarczego

Rozkład aktywów banków komercyjnych według współczynnika wypłacalności

Wyniki przy założeniu braku wzrostu portfela kredytowego i po uwzględnieniu przychodów.

Całość dodatnich wyników finansowych zwiększa kapitały banków

■ Scenariusz szokowy - koniec 2011 r. ■ Scenariusz bazowy - koniec 2011 r. ■ Stan na 30.09.2009 r.

Ryzyko kredytowe

Wpływ spowolnienia gospodarczego

Testy warunków skrajnych

- Wpływ spowolnienia gospodarczego na odpisy na kredyty dla sektora niefinansowego

	Dane historyczne 10-2008 – 9-2009	Scenariusz bazowy	Scenariusz szokowy
Odpisy na utratę wartości kredytów (mld zł) – dla symulacji skumulowana wartość z okresu 10-2009 – 12-2011	8,7	12-16	43-54
- w tym na kredyty dla przedsiębiorstw	2,0	7	26
- w tym na kredyty dla gospodarstw domowych	6,7	5-9	17-28
Średnioroczne odpisy w relacji do wyniku operacyjnego przed odpisami w okresie 10-2008 – 9-2009	45%	27-36%	100-125%
Średnioroczne odpisy w relacji do aktywów	0,9%	0,6%-0,7%	2,1%-2,7%
Średnioroczne odpisy w relacji do kredytów	1,4%	0,9%-1,2%	3,3%-4,2%
Wartość koniecznego dokapitalizowania (mld zł) przy założeniu spadku wyniku operacyjnego przed odpisami o 20% po uwzględnieniu wyniku operacyjnego przed odpisami	n/d	0,6-0,7	3,1-4,9

Procesy generujące ryzyko

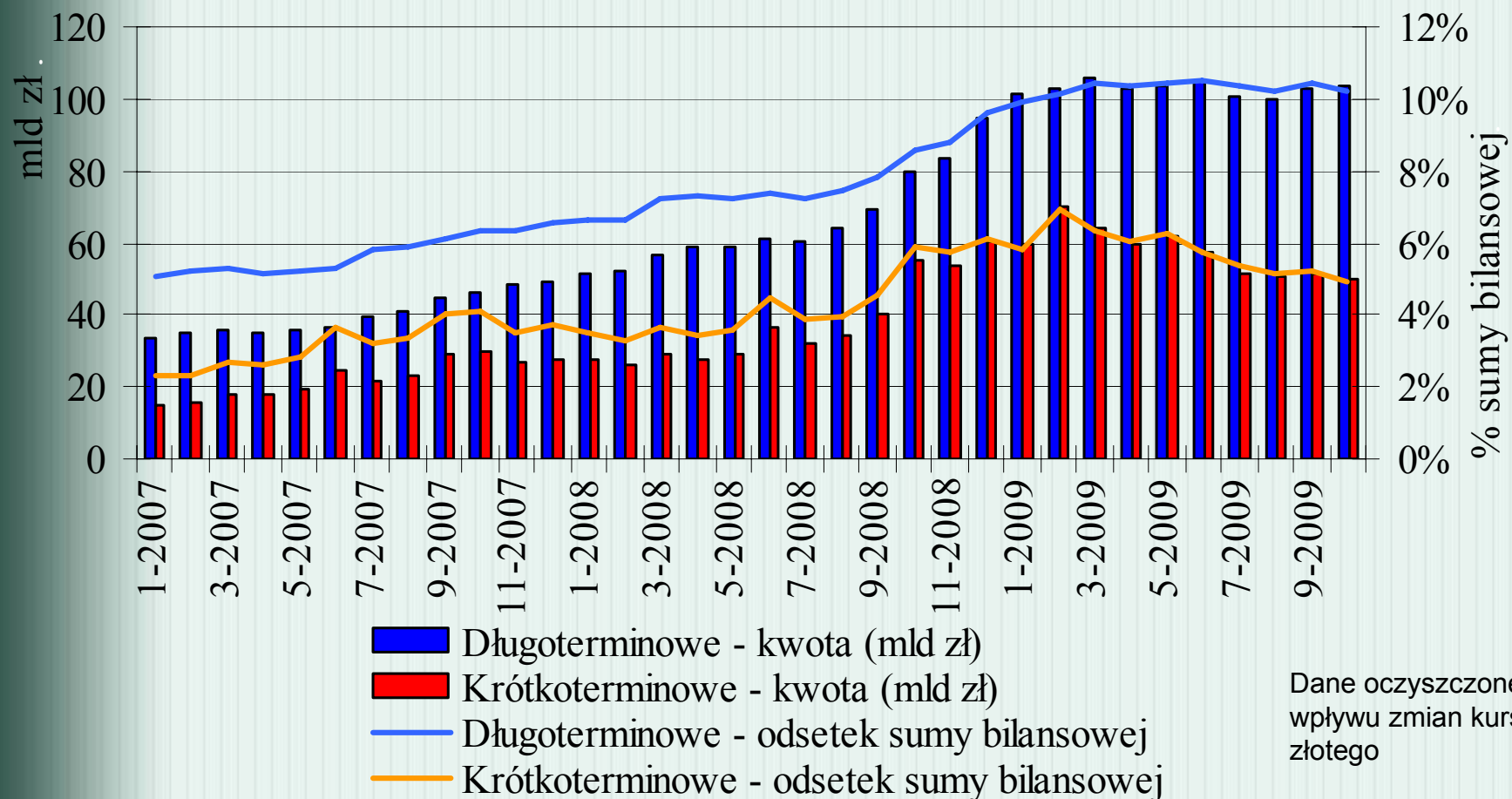
- Znaczne ograniczenie dynamiki wzrostu gospodarczego w Polsce
- Ograniczanie skali działalności przez podmioty dominujące
- Silny wzrost awersji do ryzyka inwestycyjnego na świecie lub w regionie i deprecjacja złotego

Ograniczanie skali działalności przez podmioty dominujące

- Przedwczesne wycofanie bodźców fiskalnych i monetarnych w gospodarkach rozwiniętych może zmusić banki-matki do ograniczania skali działalności
- Banki-matki mogłyby oczekiwać od polskich spółek zmniejszenia aktywów ważonych ryzykiem lub sumy bilansowej
- Spadłaby dostępność i wzrósłby koszt finansowania zagranicznego polskich banków

Finansowanie zagraniczne banków

Zobowiązania wobec zagranicznych inst. fin

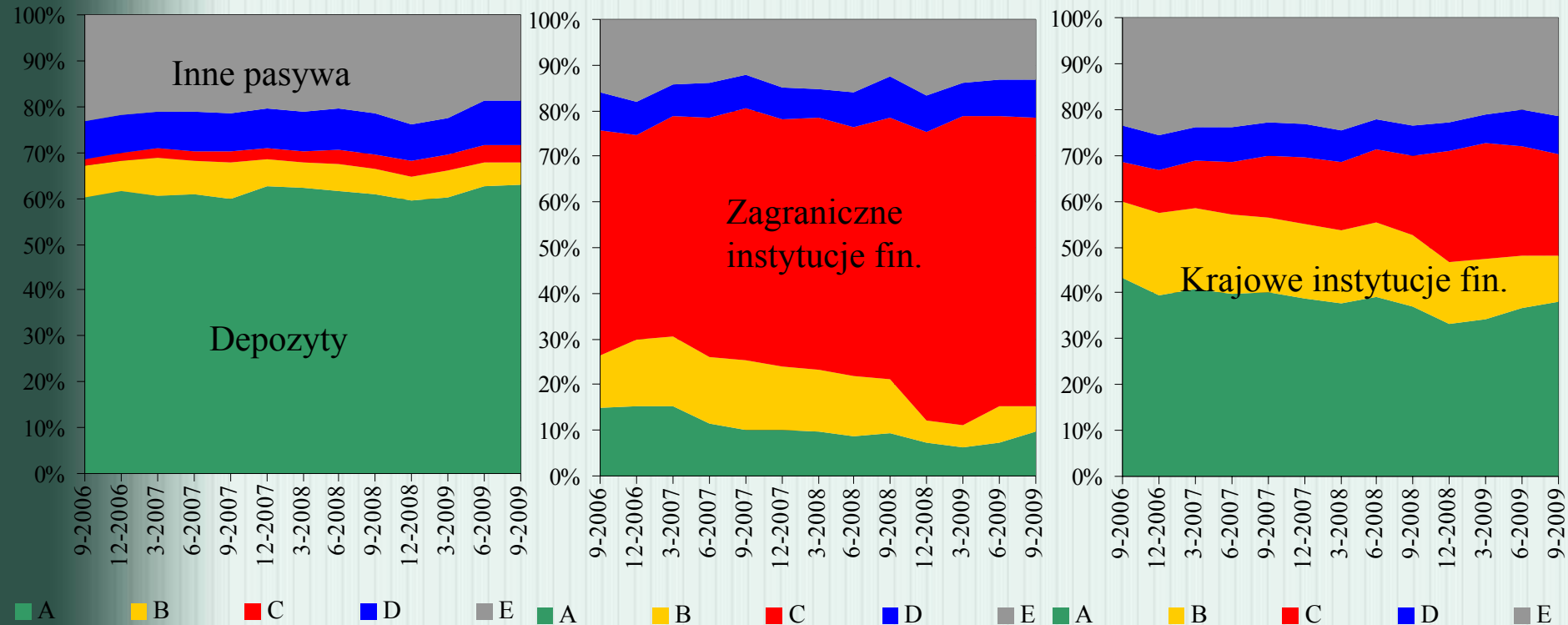

Zmiany struktury pasywów w zależności od strategii finansowania banku

Strategia depozytowa:
59,5% aktywów

Strategia finansowania
zagranicznego
7,5% aktywów

Strategia mieszana:
33 % aktywów

Procesy generujące ryzyko

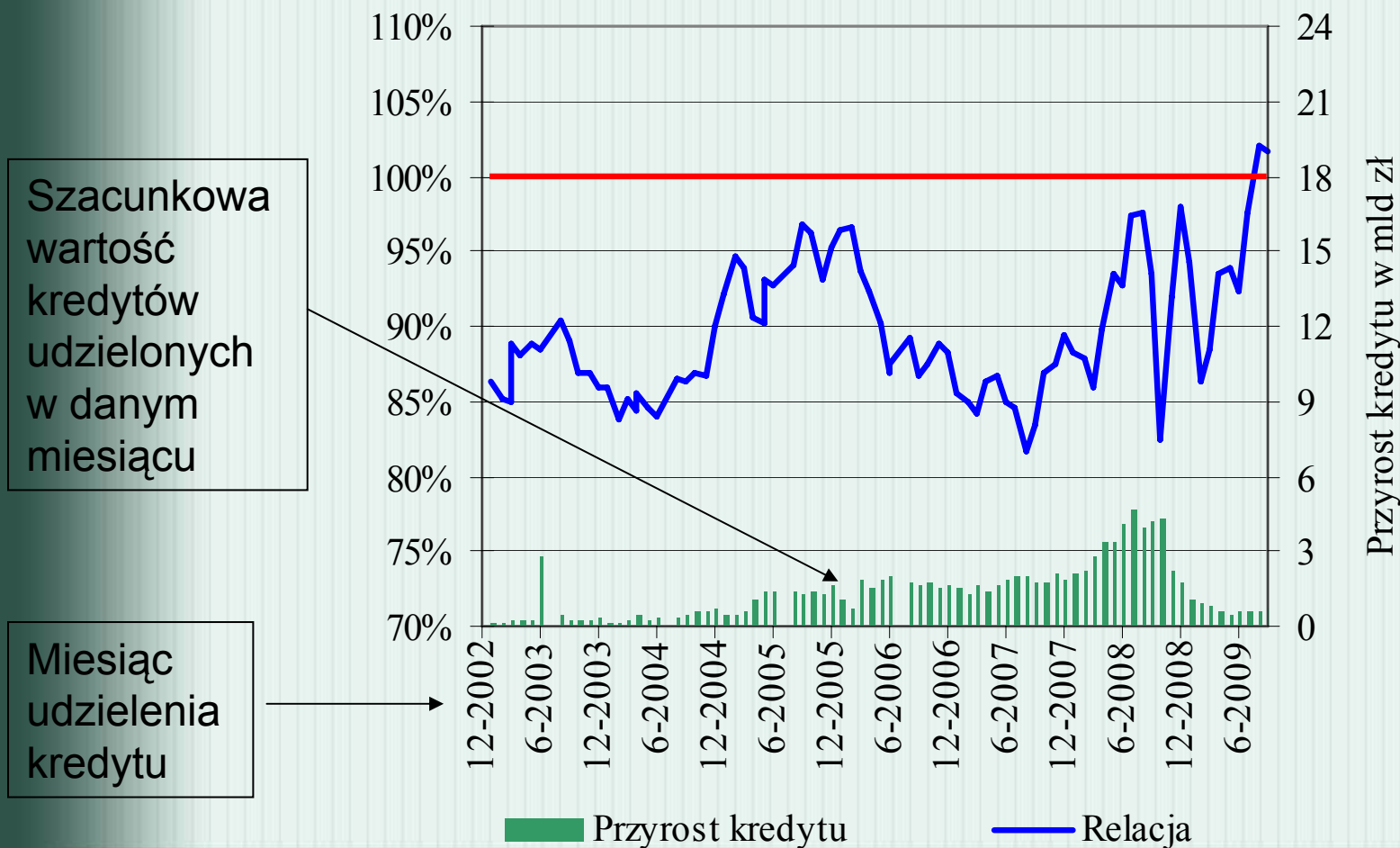
- Znaczne ograniczenie dynamiki wzrostu gospodarczego w Polsce
- Ograniczanie skali działalności przez podmioty dominujące
- Silny wzrost awersji do ryzyka inwestycyjnego na świecie lub w regionie i deprecjacja złotego

Spadek zmienności kursu złotego i aprecjacja

Deprecjacja złotego a ryzyko kredytowe

Relacja raty kredytu mieszkaniowego w CHF obliczonej na dzień 30 września 2009 r. do raty w momencie udzielenia kredytu

Deprecjacja złotego a ryzyko kredytowe

- Symulacja na danych o indywidualnych kredytobiorcach – próba z bazy BIK
 - Deprecjacja złotego o 30% w stosunku kursu bieżącego prowadzi do wzrostu odsetka kredytobiorców z ujemnym buforem dochodowym o 1,0-1,5 punktu procentowego (w zależności od metody szacunku)

Agenda

1. Ocena sytuacji bieżącej
2. Procesy generujące ryzyko dla stabilności systemu finansowego
3. Podsumowanie

Podsumowanie

- Od publikacji poprzedniego „Raportu o stabilności systemu finansowego” w czerwcu 2009 r. poprawiły się warunki działania polskiego sektora bankowego
- Ze względu na znaczną skalę spowolnienia gospodarczego wyniki finansowe instytucji finansowych pogorszyły się, między innymi na skutek wzrostu kosztów materializacji ryzyka kredytowego w bankach

Podsumowanie

- Głównym źródłem ryzyka w sektorze bankowym jest ryzyko makroekonomiczne, które odznacza się nadal znacznym prawdopodobieństwem materializacji i może generować duże koszty
- Krótkoterminowe ryzyko płynności dla banków obniżyło się
- Dostępność finansowania długoterminowego może zależeć od stopnia ograniczenia skali działalności przez zagraniczne banki-matki
- Ryzyko regionalne (możliwość kolejnej fali deprecjacji walut regionu) obniżyło się, a ponowna trwała deprecjacja złotego wydaje się mało prawdopodobna

Podsumowanie

- W przypadku realizacji szokowych scenariuszy makroekonomicznych w niektórych bankach konieczne może być dokapitalizowanie
- Dokapitalizowanie banków jest w pierwszej kolejności zadaniem właścicieli, którzy dotychczas wywiązywali się z tego obowiązku